

Rychlost řízení

Za porušení zásady rychlosti řízení, které je ve svém důsledku nesprávným úředním postupem, lze považovat jen takový postup soudu v řízení, kdy doba jeho průběhu neodpovídá složitosti, skutkové a právní náročnosti projednávané věci, a kdy délka řízení tkví v příčinách vycházejících z působení soudu v projednávané věci; není přitom podstatné, zda průtahy mají původ v činnosti (nečinnosti) jurisdikční či správní složky, tedy zda byly způsobeny neodpovědným (liknavým) přístupem soudního vykonavatele (důvody subjektivní) nebo nedostatečným personálním či materiálním vybavením soudu (důvody objektivní). Oproti tomu stát nemůže odpovídat za průtahy, které jsou způsobeny nedostatkem součinnosti či dokonce záměrným působením ze strany účastníků či jsou vyvolány jinými okolnostmi, které nemají původ v povaze soudů a jejich institucionálním a organizačním vybavením.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 25 Cdo 545/2007, ze dne 4.10.2007)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobce MVDr. F. Š., zast. advokátem, proti žalované České republice - Ministerstvu spravedlnosti ČR, o 65.000,- Kč s příslušenstvím, vedené u Okresního soudu ve Znojmě pod sp. zn. 9 C 333/2004, o dovolání žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 24. července 2006, č. j. 17 Co 315/2005-71, tak, že rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 24. července 2006, č. j. 17 Co 315/2005-71, se zrušuje a věc se vrací tomuto soudu k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

Okresní soud ve Znojmě rozsudkem ze dne 25. 7. 2005, č. j. 9 C 333/2004-53, zamítl žalobu na zaplacení částky 65.000,- Kč s příslušenstvím a rozhodl o náhradě nákladů řízení. Rozhodl tak o nároku na náhradu škody způsobené nesprávným úředním postupem, který žalobce spatřoval v průtazích exekučního řízení vedeného u Okresního soudu ve Znojmě pod sp. zn. 16 E 816/2003, neboť jako oprávněný byl nucen vynaložit finanční prostředky (v uvedené výši) na úhradu nájmu bytu (nájemné za období od 1. 4. 2003 do 28. 2. 2004), který zajistil z důvodu poskytnutí přístřeší pro povinné. Soud vyšel ze zjištění, že žalobce jako nájemce uzavřel dne 1. 4. 2003 s paní H. Š. (manželkou) jako pronajímatelkou nájemní smlouvu ohledně třípokojevého bytu v jejím domě (v obci U.), který pronajal za účelem poskytnutí přístřeší (jak plyne z čl. 4 nájemní smlouvy) pro manžele M., povinné v exekučním řízení, aby splnil zákonné předpoklady pro provedení výkonu rozhodnutí vyklizením bytu; úhradu nájemného za měsíce duben až prosinec 2003 doložil výdajovým pokladním dokladem ze dne 20. 1. 2004 na částku 45.000,- Kč a za měsíce leden a únor 2004 příjmovým pokladním dokladem z 31. 1. 2004 na částku 20.000,- Kč vystaveným paní Š. Soud prvního stupně dospěl k závěru, že škoda ve výši 45.000,- Kč žalobci z jednání soudu nevznikla, a to jak při posouzení podle zákona č. 82/1998 Sb., tak podle § 420 občanského zákoníku. Tvrzená újma mu vznikla proto, že uzavřel s manželkou nájemní smlouvu, podle níž plnil. Z provedených důkazů nevyplývalo, že by žalobci byla stanovena povinnost zajistit přístřeší formou třípokojevého bytu, nájemní smlouvu uzavřel sám na své jméno včetně dohody o výši nájemného (5.000,- Kč měsíčně), a to již 1. 4. 2003, přestože návrh na nařízení výkonu rozhodnutí (ze dne 12. 4. 2003) byl soudu doručen až 15. 4. 2003; tedy nájemní smlouva byla uzavřena bez ohledu na podání návrhu a bez ohledu na to, že o nařízení výkonu rozhodnutí nebylo pravomocně rozhodnuto (usnesení o nařízení exekuce ze dne 17. 4. 2003, č. j. 16 E 816/2003-9, doplněné usnesením ze dne 7. 5. 2003, č. j. 16 E 816/2003-9a, nabylo právní moci dne 23. 4. 2004). Kromě toho placení nájemného za měsíce listopad 2003 až únor 2004 nebylo důvodné, neboť ke dni 12. 11. 2003 přešlo vlastnictví předmětného domu na žalobce; nájemné za měsíce leden a únor 2004 (2 x 10.000,- Kč) navíc žalobce dle vlastního tvrzení zvýšil na 10.000,- Kč měsíčně účelově, aby případně mohl podat dovolání, a v tomto rozsahu nebyla splněna ani základní podmínka k uplatnění nároku, neboť podle zák. č. 82/1998 Sb. žalobce nepožádal Ministerstvo spravedlnosti ČR o náhradu škody. Soud prvního stupně uzavřel, že nebyly splněny podmínky pro přiznání náhrady škody, neboť nebylo prokázáno způsobení škody nesprávným úředním postupem (§ 13 zákona č. 82/1998 Sb.) státního orgánu a nebyly ani splněny podmínky podle § 420 občanského zákoníku. Svůj závěr tedy založil na těchto čtyřech důvodech: a/ žalobce neměl povinnost zajistit přístřeší bytem 3+1, b/ nájemní smlouvu uzavřel od 1. 4. 2003, ačkoliv usnesení o nařízení výkonu

rozhodnutí vyklizením bytu nabylo právní moci až 23. 4. 2004, c/ ohledně částky 20.000,- Kč (nájemné za měsíce leden a únor 2004) nebyla podána žádost na Ministerstvo spravedlnosti ČR o náhradu škody a d/ žalobce je od 12. 11. 2003 vlastníkem domu, kde se nachází byt, za nějž platil nájemné nevlastníkovi.

K odvolání žalobce Krajský soud v Brně rozsudkem ze dne 24. 7. 2006, č. j. 17 Co 315/2005-71, rozsudek soudu prvního stupně potvrdil a rozhodl o náhradě nákladů odvolacího řízení. Ztotožnil se se závěrem soudu prvního stupně, že v posuzovaném případě předpoklady odpovědnosti státu podle zákona č. [82/1998](#) Sb., splněny nebyly, neboť v samotné délce soudního řízení nelze spatřovat nesprávný úřední postup ve smyslu § 13 zákona č. [82/1998](#) Sb. Byť stížnost žalobce na délku exekučního řízení (sp. zn. 16 E 816/2003) byla vyhodnocena místopředsedou Krajského soudu v Brně jako důvodná a byly zjištěny průtahy (konkrétně spočívající v nečinnosti soudního vykonavatele Okresního soudu ve Znojmě), nemůže to vést k závěru, že se soud dopustil nesprávného úředního postupu, neboť žádné zákonné ustanovení mu neukládá, v jaké lhůtě má být exekuční řízení skončeno; vyloučil i odpovědnost žalované za škodu způsobenou nezákonným rozhodnutím (podle zákona č. [82/1998](#) Sb.).

Proti tomuto rozsudku podal žalobce dovolání, jehož přípustnost dovozuje z § 237 odst. 1 písm. c) a odst. 3 o.s.ř. a podává je z důvodu podle § 241a odst. 2 písm. b) o.s.ř. (nesprávné právní posouzení věci). S odkazem na obecné zásady práva procesního, zejména na zásadu rychlosti řízení, která je vyjádřena v ustanovení § 6 o.s.ř., a článek 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, nesouhlasí s právním posouzením, že v samotné délce soudního řízení nelze spatřovat nesprávný úřední postup ve smyslu § 13 zákona č. [82/1998](#) Sb., poukazuje na závěry vyrozumění o vyřízení jeho stížnosti, namítá rozpor s „konzistentní judikaturou“ a tvrdí, že příčinná souvislost mezi délkou exekučního řízení a vznikem škody je zřejmá, neboť nařízení exekuce soudem zjevně nic nebránilo, což doplňuje citací § 13 zákona č. [82/1998](#) Sb. a části odůvodnění rozsudku Nejvyššího soudu ČR ze dne 24. 6. 1999, sp. zn. 2 Cdon 804/1996. S poukazem na novelu zákona č. [82/1998](#) Sb. provedenou zákonem č. [160/2006](#) Sb. (účinnost od 27. 4. 2006), jejíž cíl dovolatel spatřuje v možnosti poskytnout zadostiučinění za nemajetkovou újmu na vnitrostátní úrovni, tedy bez nutnosti obracet se na Evropský soud pro lidská práva, rozšiřuje skutkové žalobní tvrzení tak, že mu byla způsobena nemajetková morální újma spočívající v narušení osobní integrity, o které se však dozvěděl až dodatečně. Navrhl, aby dovolací soud zrušil rozsudek odvolacího soudu.

Žalovaná ve vyjádření k dovolání navrhla zamítnutí dovolání. Považuje napadený rozsudek za bezvadný a věcně správný a uvádí, že požadavek na náhradu nemajetkové újmy vznesený dovolatelem je novým skutkovým tvrzením, které je v dovolacím řízení nepřípustné.

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) po zjištění, že dovolání bylo podáno včas, oprávněnou osobou - účastníkem řízení, zastoupeným advokátem podle § 241 odst. 1 o. s. ř., napadené rozhodnutí přezkoumal podle ust. § 242 odst. 3 o. s. ř. a dospěl k závěru, že dovolání, které je přípustné podle ust. § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř., je i důvodné.

Podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. je dovolání přípustné proti rozsudku odvolacího soudu a proti usnesení odvolacího soudu, jimiž bylo potvrzeno rozhodnutí soudu prvního stupně, jestliže dovolání není přípustné podle ustanovení písmena b) a dovolací soud dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí má ve věci samé po právní stránce zásadní význam.

Rozhodnutí odvolacího soudu má po právní stránce zásadní význam zejména tehdy, řeší-li právní otázku, která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo která je odvolacími soudy nebo dovolacím soudem rozhodována rozdílně, nebo řeší-li právní otázku v rozporu s hmotným právem (§ 237 odst. 3 o. s. ř.).

Nesprávné právní posouzení věci [§ 241a odst. 2 písm. b) o.s.ř.] může spočívat v tom, že odvolací soud věc posoudil podle nesprávného právního předpisu, nebo že správně použitý právní předpis nesprávně vyložil, případně jej na zjištěný skutkový stav věci nesprávně aplikoval.

Podle § 13 odst. 1 zákona č. [82/1998](#) Sb. (ve znění účinném do 26. 4. 2006) stát odpovídá za škodu způsobenou nesprávným úředním postupem. Nesprávným úředním postupem je také porušení povinnosti učinit úkon nebo vydat rozhodnutí v zákonem stanovené lhůtě. Podle odstavce 2 tohoto ustanovení právo na náhradu škody má ten, jemuž byla nesprávným úředním postupem způsobena škoda.

Toto ustanovení zakládá objektivní odpovědnost státu (bez ohledu na zavinění), jíž se nelze zprostit a která předpokládá současné splnění tří předpokladů: 1) nesprávný úřední postup, 2) vznik škody a 3) příčinná souvislost mezi nesprávným úředním postupem a vznikem škody. Definici nesprávného úředního postupu zákon nepodává; z obsahu tohoto pojmu však vyplývá, že podle konkrétních okolností může jít o jakoukoliv činnost spojenou s výkonem

pravomocí státního orgánu, dojde-li při ní nebo v jejím důsledku k porušení pravidel předepsaných právními normami pro počínání státního orgánu nebo k porušení pořádku určeného povahou a funkcí postupu (srov. např. rozsudek NS ČR ze dne 25. 9. 2003, sp. zn. 25 Cdo 319/2002, uveřejněný v Souboru civilních rozhodnutí Nejvyššího soudu, sešit č. 27/2004, pod č. C 2180). Nesprávným úředním postupem je i porušení zásady rychlosti řízení (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 24. 6. 1999, sp. zn. 2 Cdon 804/96, uveřejněný v časopise Soudní judikatura č. 1, ročník 2000, pod č. 4., případně též rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 8. 2. 2001, sp. zn. 25 Cdo 38/2000, publikovaný v Souboru rozhodnutí Nejvyššího soudu, sv. 2, pod C 181), a to i tam, kde lhůta k rozhodnutí stanovena není (srov. rovněž usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 31. 7. 2003, sp. zn. 25 Cdo 743/2002, publikované v Souboru rozhodnutí Nejvyššího soudu, sv. 26, pod C 2077, ročník 2004). Za porušení zásady rychlosti řízení, které je ve svém důsledku nesprávným úředním postupem, lze přitom považovat jen takový postup soudu v řízení, kdy doba jeho průběhu neodpovídá složitosti, skutkové a právní náročnosti projednávané věci, a kdy délka řízení tkví v příčinách vycházejících z působení soudu v projednávané věci; není přitom podstatné, zda průtahy mají původ v činnosti (nečinnosti) jurisdikční či správní složky, tedy zda byly způsobeny neodpovědným (liknavým) přístupem soudního vykonavatele (důvody subjektivní) nebo nedostatečným personálním či materiálním vybavením soudu (důvody objektivní). Oproti tomu stát nemůže odpovídat za průtahy, které jsou způsobeny nedostatkem součinnosti či dokonce záměrným působením ze strany účastníků či jsou vyvolány jinými okolnostmi, které nemají původ v povaze soudů a jejich institucionálním a organizačním vybavením.

Odvolací soud správně posuzoval odpovědnost za škodu způsobenou nesprávným úředním postupem podle zákona č. [82/1998](#) Sb. (jakožto normy speciální ve vztahu k obecné úpravě náhrady škody v občanském zákoníku), avšak nelze se ztotožnit s jeho závěrem, že o nesprávný úřední postup ve smyslu ustanovení § 13 uvedeného zákona se nemůže jednat z důvodu, že žádné zákonné ustanovení soudu neukládá, v jaké lhůtě má být exekuční řízení skončeno. To, že nesprávným úředním postupem může být i porušení zásady rychlosti soudního řízení, u kterého není lhůta pro rozhodnutí stanovena, bylo ostatně zakotveno i v novele zákona č. [82/1998](#) Sb., provedené zákonem č. [160/2006](#) Sb. (s účinností od 27. 4. 2006), doplněním ustanovení § 13, že „nestanoví-li zákon pro provedení úkonu nebo vydání rozhodnutí žádnou lhůtu, považuje se za nesprávný úřední postup rovněž porušení povinnosti učinit úkon nebo vydat rozhodnutí v přiměřené lhůtě“.

Tvrzení dovolatele ohledně utrpěné nemajetkové újmy (ve smyslu zákona č. [82/1998](#) Sb., ve znění po novele provedené zák. č. [160/2006](#) Sb.) je novým nárokem, jenž nelze v dovolacím řízení uplatnit.

Je tedy zřejmé, že otázka předpokladu odpovědnosti státu za škodu podle ustanovení § 13 zákona č. [82/1998](#) Sb., a to existence nesprávného úředního postupu, je v rozsudku odvolacího soudu řešena odchylně od ustálené judikatury, a dovolací soud proto dospěl k závěru, že jde o rozhodnutí po právní stránce zásadního významu, a dovolání proti němu je proto přípustné ve smyslu ustanovení § 237 odst. 1 písm. c), odst. 3 o. s. ř.; ze stejných důvodů je pak i důvodné (podle § 241a odst. 2 písm. b/ o. s. ř.).

Odvolací soud se pro nepřiléhavé posouzení otázky nesprávného úředního postupu již nezabýval dalšími předpoklady odpovědnosti státu, tedy ani těmi důvody, pro které soud prvního stupně zamítl žalobu. V novém rozhodnutí je proto třeba se s nimi vypořádat, zejména s ohledem na to, že žalobce nájemní smlouvu uzavřel dne 1. 4. 2003, ačkoliv usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí vyklizením nabylo právní moci až dne 23. 4. 2004.

Protože rozsudek odvolacího soudu není z hlediska uplatněného dovolacího důvodu podle § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. správný, Nejvyšší soud jej zrušil (§ 243b odst. 2, věta za středníkem, o. s. ř.) a vrátil mu věc k dalšímu řízení (§ 243b odst. 3, věta první, o. s. ř.).

© EPRAVO.CZ – Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Dokazování](#)
- [Bolestné](#)
- [Blankosměnka](#)

- [Nájem](#)
- [Ochrana osobnosti \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Odpovědnost státu za újmu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Odpovědnost státu za újmu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Přerušení řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Svéprávnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Promlčení a dobré mravy](#)
- [Práva dětí](#)